

Conotrachelus nenuphar (Herbst, 1797)

Plum curculio, Plum weevil

Nosánik

TAXONOMICKÉ ZARADENIE:

Trieda: *Insecta* – hmyz, rad: *Coleoptera* – chrobáky, čeľaď: *Curculionidae* - nosáčikovitité, rod: *Conotrachelus*, druh: *Conotrachelus nenuphar* (Herbst, 1797) – nosánik

HOSTITEĽSKÉ RASTLINY:

Hlavnými hostiteľskými rastlinami sú **muchovník stromovitý** (*Amelanchier arborea*), **muchovník kanadský** (*Amelanchier canadensis*), **ľaliovka** (*Hemerocallis lilioasphodelus*), **dula podlhovastá** (*Cydonia oblonga*), druhy z rodu **Prunus** (*Prunus alleghaniensis*, *P. americana*, *P. avium*, *P. cerasus*, *P. domestica*, *P. maritima*, *P. mexicana*, *P. nigra*, *P. pensylvanica*, *P. persica*, *P. pumila*, *P. salicina*, *P. serotina*, *P. virginiana*), **hloh** (*Crataegus* spp.), **jabloň** (*Malus* spp.), **hruška obyčajná** (*Pyrus communis*) a **jarabina vtáčia** (*Sorbus aucuparia*).

Okrem toho bol škodca pozorovaný aj na **říbezliach** (*Ribes* spp.) a **čučoriedkach** (*Vaccinium* spp.).

Dospelce *Conotrachelus nenuphar* na slivke a poškodenie spôsobené požerom

PRÍZNAKY:

Po poškodení ovocia nosánikom môže dôjsť k napadnutiu hnedou hnilobou. Povrch ovocia môže byť zjazvený alebo zdeformovaný požerom a kladením vajíčok dospelcami nosánikov a kompletne celé ovocie môžu zasa zničiť larvy. Tie opúšťajú plody výstupnými otvormi, ktoré sa nachádzajú na spodnej strane spadnutého ovocia. Väčšina napadnutých plodov, okrem čerešní a višní, predčasne opadáva, ale tento jav môže byť čiastočne maskovaný bežným skorým opadom z fyziologických príčin. Čerešne môžu na stromoch hniť. Dospelce sa živia aj kvetmi, listami a mladými plodmi, avšak poškodenie požerom na listoch a kvetoch zvyčajne nie je významné. Neskôr môžu byť namiesto kruhových pozorované polmesiacové alebo polkruhové znaky kladenia vajíčok.

Jazvy na povrchu zrelého jablka po kladení vajíčok a požere

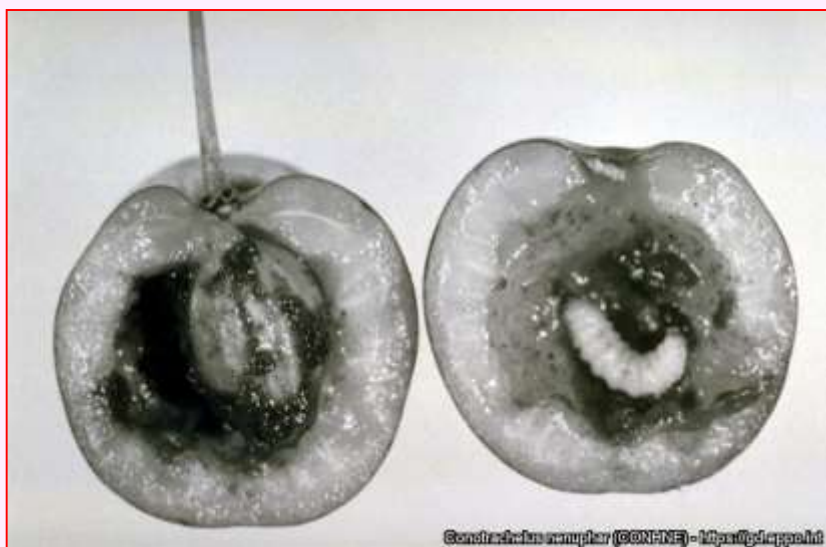
BIOLÓGIA:

Conotrachelus nenuphar má v Amerike jednu generáciu ročne v severnej oblasti, čiastočnú druhú generáciu v strednej časti (Delaware až Virginia) a dve generácie od Virginie na juh. Počet generácií za rok závisí od klímy a dostupnosti hostiteľov.

V Missouri sú v teréne prvýkrát pozorované prezimované dospelce koncom apríla, približne 15 dní po opade okvetných lístkov broskýň. Ku kladeniu vajíčok na ovocí dochádza predovšetkým v máji a k liahnutiu zhruba o 5-10 dní. Do konca mája počet dospelcov klesá. Larvy sa vyvíjajú v opadaných a hnijúcich plodoch a keď o 3-5 týždňov neskôr dospejú, zvyčajne začiatkom júna, prehryzú sa von do pôdy, kde sa zakuklia v hĺbke 10-15 cm. Larvy nemôžu prežiť v suchej pôde. Dospelce prvej generácie sa objavujú od začiatku júla do augusta; žerú do polovice augusta a vajíčka kladú iba zriedka.

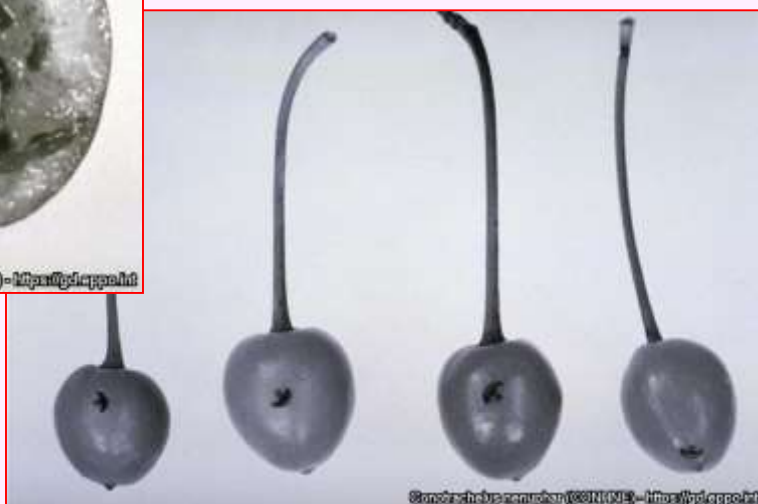
Dospelé jedince na jeseň migrujú do okolitých lesov, kde prezimujú. Po prezimovaní sa na jar vracajú naspäť na svoje pôvodné miesto výskytu, prípadne si hľadajú nových hostiteľov.

Vajíčko škodcu je bielo sfarbené a má oválny tvar. Larva je **6 - 9 mm dlhá**, cylindrická, belavá a beznohá, obvykle ohnutá v polkruhu a s malou hnedou hlavou. Kukla je **4,5 – 7mm dlhá** a má žltkasto-biele sfarbenie s tmavými škvrnami v oblasti očí. Dospeliec s typickou kresbou dorastá do dĺžky **5 -7 mm**, má charakteristický dlhý ohnutý nosec a na svojich krovkách má hrbolčeky. V prípade vyrušenia dospelce predstierajú smrť a spadnú na zem.

Larva *C. nenuphar* v zrelom plode čerešne, tu larvy dokončujú svoj vývoj

Miesta po kladení vajíčok (v tvare písmena D) na mladých plodoch čerešní

SPÔSOB PRENOSU A ŠÍRENIA:

Najpravdepodobnejším spôsobom prenosu na veľké vzdialenosti je kukla v pôde a dospelce v obalovom materiáli pri obchodovaní s hostiteľskými rastlinami. Šírenie prostredníctvom lariev plodmi je nepravdepodobné, pretože napadnuté plody predčasne opadávajú. Aktívne šírenie prostredníctvom dospelcov pripadá do úvahy len na kratšie vzdialenosti, pretože nosáiky nepatria medzi silných letcov.

OCHRANA:

Kontrolu nad *Conotrachelus nenuphar* možno dosiahnuť insekticídmi. Účinné sú alfa-cypermethrin, cypermethrin, permethrin a fenvalerat. Možnosti biologickej kontroly nie sú úplne jasné. Avšak entomogénne huby *Beauveria bassiana* a *Metarhizium anisopliae* indukujú vysokú úmrtnosť lariev *C. nenuphar* a ďalších druhov *Conotrachelus* spp. Ďalším prostriedkom na zabránenie strát je využitie rezistentných kultivarov jabloní (*Malus* spp). Rastliny jabloní a hrušiek s koreňmi z krajín, kde sa vyskytuje *C. nenuphar*, musia byť vysadené v anorganickom kultivačnom médiu alebo v kultivačnom médiu testovanom alebo ošetrenom postupom schváleným EPPO. Tieto rastliny by sa mali udržiavať v podmienkach, ktoré bránia opätovnému zamoreniu, prípadne by sa mali zbaviť pôvodného rastového média a ponechať bez koreňov. Ďalším spôsobom je opätovné vysadenie do testovaného alebo ošetreného rastového média schváleného EPPO.

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY V BRATISLAVE

833 16 Bratislava, Matúškova 21

Odbor ochrany rastlín, Skúšobné laboratórium diagnostiky škodlivých organizmov

tel.: 02 / 59 880 345

web: www.uksup.sk

e-mail: ochrana@uksup.sk

Spracovail: Mgr. Silvia Pečková

Zdroj obrázok: INTERNET, EPPO

© 2021

Ing. Kristína Darnádyová